

Brian Buckbee

Waren we allemaal maar vogels

in samenwerking met Carol Ann Fitzgerald

vertaald door Henny Corver

ALFABET UITGEVERS

2025

Mijn opvangduif en ik vonden elkaar aan het begin van de coronapandemie, op een moment dat we beiden met ernstige gezondheidsproblemen kampten. Hij is mettertijd beter geworden. Ik niet.

Ik lig dit in bed in het donker voor me uit te prevelen in de hoop dat ik morgen alles nog weet en het aan mijn computer kan dicteren. Mijn migraine heeft epische proporties bereikt. Het helpt om aan mijn duif (Two-Step) en zijn nieuwe vriendinnetje (V.) te denken, samen in het nestje op een hoge plank waar ik ze bij heb geholpen. Als ik 's nachts de slaap probeer te vatten om te ontsnappen aan de niet-aflatende hoofdpijn (de hoofdpijn die lezen en schrijven onmogelijk maakt), hoor ik Two-Step zachte *tjukke-tjukke*-geluidjes maken. Misschien is dat zijn manier om V. een verhaaltje te vertellen zodat ze weer inslaapt.

Ik moet iets opbiechten: Two-Step en V. zijn niet de enige duiven die vrij door mijn huis vliegen. Ik vang nog meer gewonde vogels op, allemaal duiven, op een Kaapse tortel na. Inclusief hun kroost zijn ze met genoeg om het Laatste Avondmaal uit te beelden. 's Morgens, als de hoofdpijn me uit mijn slaap haalt en ik de slaapkamerdeur openzet, vliegen ze allemaal tegelijk op. De veertjes stuiven dan in het rond. Sommige piepers steken hun kopjes boven de rand van de mandjes waarin hun ouders hun nest hebben ge-

bouwd. Ik loop snel naar mijn hoek van de bank, trek de zachte muts die de vrouw die ik liefhad lang geleden voor me heeft gebreid over mijn ogen en probeer uit te rekenen hoeveel uur ik het moet zien vol te houden tot het weer avond wordt en ik soelaas kan vinden in slaap.

Deze wilde duiven zitten bij me in huis omdat de vogelopvang ze niet mag opnemen. ‘Duiven worden beschouwd als een invasieve soort,’ zei de vrouw van de opvang aan de telefoon. Als ik met een gewonde arend, kolibrie of gier was komen aanzetten had ze hem blijkbaar wel mogen toelaten, maar een zieke jonge spreeuw of een donzig huismusje zou ze de deur moeten wijzen. Dat hoorde ik vlak nadat ik Two-Step had gevonden. Hij was ondervoed en had een misvormd pootje waardoor hij mank liep, en ik wist toen nog niet dat hij mijn leven zou redden.

Misschien heb je het niet zo op duiven; dat snap ik best, ik heb in de stad gewoond. Maar duiven hebben nooit een ‘invasie’ gepleegd. Wij hebben ze uit de natuur geplukt en gevangengehouden. Een jaar of tienduizend geleden, bedoel ik. We hebben ze getemd omdat we ze graag aten en ons met hun veren tooiden, en ze met duizenden offerden om de wrede goden mild te stemmen.

Ik heb Two-Step op 14 mei 2020 leren kennen, op een zwoele lenteavond toen het nieuwe blad bij toverslag uitbotte aan de bomen. Terwijl ik dat voor me uit zeg, rechtop in bed met het licht uit terwijl winterse windvlagen de ruit naast mijn bed doen rammelen, kan ik me nauwelijks voorstellen dat onze ‘klik’ al bijna twee jaar geleden is.

In die tijd maakte ik elke avond een ommetje door de buurt om mezelf af te leiden van het zwarte monster. Zo

noemde ik mijn hoofdpijn: het zwarte monster. Mijn neuroloog had er andere namen voor: ‘migraine’, ‘hoofdpijn zonder aanwijsbare oorzaak’, ‘recente hardnekkige dagelijkse hoofdpijn’, inwisselbare termen die de lading nooit helemaal dekten. Een jaar eerder had het monster me voor het eerst bezocht, in de nacht van 19 maart. Dat betekende dat ik op de dag dat ik Two-Step ontmoette al 422 aaneengesloten dagen hoofdpijn had. De hoofdpijn was het meest desastreuze symptoom van de mysterieuze ziekte die me had getroffen, maar de andere symptomen logen er ook niet om: spierzwakte, trillen, toevallen, misselijkheid en overal pijn bij de minste of geringste inspanning.

Mijn avondommetjes hielpen meestal niet tegen de pijn, maar psychisch deden ze me wel goed, want ik wist dat ik daarna in bed kon kruipen en in mijn slaap eindelijk aan het monster kon ontkomen.

Het eerste stuk van mijn ommetje ging in noordelijke richting (richting is belangrijk voor me, want als migraine-patiënt moet ik te allen tijde weten hoe de zon staat). Als je een van mijn burens was geweest en uit het raam keek, had je dit gezien: een man die kromgebogen voortschuifelde met de klep van zijn honkbalpet diep over zijn ogen getrokken. Je had me vast aangezien voor een junk. Of misschien had je gedacht: die vent gaat vast iets stelen – en dan niets waardevols, in de zin van juwelen of een Playstation, maar iets doodgewoons als een tuinsproeier of een kip.

Na een paar honderd meter sloeg ik linksaf naar de Kim Williams Trail. Kim Williams was een beroemde natuurkenner van lang geleden, maar er was nog een Kim Williams, een meisje dat heel lekker rook, met wie ik op mijn dertiende op het schoolfeest had gedanst terwijl het zweet me van de zenuwen over de rug liep. (Vermoedelijk weet

Kim Williams niets meer van de paar minuten dat we op de Daniel Wright Junior High School onder de draaiende discobal hebben staan schuifelen, maar vreemd genoeg voelt het troostend, nu ik met helemaal niemand meer lichamelijk contact heb.)

De ruwweg honderd meter in westelijke richting voert naar het Montana Natural History Center. Een blik door het raam maakte duidelijk dat het gebouw vol stond met alle mogelijke opgezette dieren, vogels die van hun vrije leven genoten tot ze door een zogenaamde sportjager of natuurliefhebber overhoop waren geschoten.

Het westwaartse stuk van de wandeling was het lastigst, omdat het westwaarts liep, tegen de ondergaande zon in. Zonsondergang is nog altijd een van mijn handjevol resterende migrainetriggers. Als die levengevende stralen mijn ogen doorboren, schieten ze door tot diep in mijn hersenen, waar ze gitaarsnaren beroeren die verbonden zijn met iets heel diep in mijn ingewanden.

Enfin, uiteindelijk kwam ik uit bij Hickory Street, waar ik linksaf sloeg, naar het zuiden. Maar voor ik naar het zuiden kon afslaan, moest ik eerst de confrontatie aangaan met het gebouw recht ertegenover, een kantoorpand van twee etages dat altijd een bijzondere betekenis voor me heeft gehad. Aan de oostkant van dat pand liep sinds kort een metalen hek, ongeveer even hoog als ik, een meter tachtig. Het hek hield op bij de ingang naar de parkeerplaats, die onlangs was geasfalteerd en voorzien van witte strepen voor de parkeervakken. De tuin rond dit piekfijne gebouw was keurig bijgehouden, met een weelderig, gemillimeterd gazon, en daar, op de dakrand van dat gebouw, zag ik hem zitten: Two-Step.

Toen was hij nog maar een gewone duif, al wekte hij zo-

als hij op één poot stond de indruk dat hij zichzelf als een flamingo zag. Hij keek me aan, maar ik was bang dat een glimp van de folterbal (de zon) vlammeende pijlen door mijn oog zou schieten, dus zwenkte ik af naar Hickory Street en liep een blokje om. Toen ik even stilstond om op adem te komen, zag ik tot mijn verbazing dezelfde duif op het dak van een geparkeerde auto naast me staan, opnieuw op één poot, terwijl hij me met zijn gouden ogen monsterde.

Duiven waren destijds in mijn buurtje een zeldzaamheid, maar nog vreemder was dat deze duif zo dichtbij stond dat ik hem kon aanraken. Die eerste coronazomer bracht allerlei verrassende fauna naar mijn buurt: beren en vossen, poema's, meer reeën dan normaal (inclusief de hinde die in mijn tuin twee kalfjes had geworpen), en, op een uitzonderlijk heldere zomeravond, een schommelende, pluizige das die in Cottonwood Street zo uitgelaten door de goot waggelde dat mijn buurtgenoten die hun tuin sproeiden hem spontaan toejuichten. Hoe meer afstand we hielden van onze medemens, hoe dichterbij de dieren kwamen, leek het.

Ik bleef staan en keek de duif die Two-Step zou worden aan. Hij leek iets van me te willen, dus vroeg ik: 'Wat wil je van me?' Nu lijkt het misschien raar, een vogel aanspreken, maar voor mensen die vanwege corona totaal afgesloten waren van hun medemensen was het tamelijk gewoon om dagenlang niet te praten. Mijn stemgeluid verraste mij, maar de vogel niet; hij bleef me kalmpjes observeren. Toen ik uitprobeerde hoe tam hij was door mijn hand uit te steken naar de veertjes op zijn kop, zette hij moeizaam af met zijn goede poot en fladderde naar de balustrade van een balkon even verderop.

Ik had nog altijd hoofdpijn, maar die ontmoeting gaf me

wel een vreugdestootje. Dat prachtige wezen was nieuwsgierig naar me! Ik liep nog een stukje verder door Hickory Street, sloeg linksaf naar First Street en even later zat ik in bed met mijn trouwe overgeefemmer op de grond naast me. Met mijn ogen dicht luisterde ik naar de warme stem van de presentator van *Frontline*, die me in slaap suste met een verhaal over rampspoed en ellende ergens ver weg.

De dag daarop was het 15 mei, een bijzondere dag op de kalender, want het was de geboortedag van mijn overleden moeder.

Mijn moeder was dol op dieren; als jongetje had ik samen met haar heel wat gewonde vogels opgevangen. Dan ging ze me voor naar de garage, waar we ze in kartonnen dozen zetten. Soms deed ze zo'n doos open om te laten zien dat een vogel gestorven was, en dan moest ik huilen en klampte ik me aan haar benen vast. Even later rende ik naar mijn kamer en liet me voorover op bed vallen, in de wetenschap dat ze me kwam troosten zoals alleen een moeder dat kan. Soms bestond die troost uit een glas ginger ale met precies het juiste aantal ijsblokjes, andere keren troostte ze me door me over mijn rug te strijken en 'Het komt goed' te beloven.

Mijn avondometje verliep hetzelfde als de dag ervoor, alleen stond de duif nu niet op het dak van het kantoorgebouw, op zijn ene poot, maar helemaal op de rand, wankel, alsof hij levensmoe was en een sprong in de diepte overwoog. De hemel stroomde vol met purper en rood, en de sadistische goudenschijfkoning (de zon) kon elk moment onder de spoorbrug zakken en zijn verschroeiende lichtbundel recht in mijn tere pupillen schijnen.

Dat kantoorgebouw was niet zomaar een kantoor. Naast

het feit dat het een strak stukje moderne architectuur was op slechts een paar honderd meter van mijn huis, was daar ook de praktijk gevestigd waar de vrouw die ik liefhad in therapie was. Zij – laten we haar L. noemen – speelde geen rol meer in mijn leven (op een dag was ze weg en ze is nooit meer teruggekomen), maar we hadden wel veel overwegend fijne uren op de bank met haar therapeut gepraat over onze toekomst samen. We zochten met name haar advies over de storm van afkeuring die onze relatie in onze vriendenkring teweeg had gebracht.

Op mijn wandeling zag ik soms zelfs de auto van L. op de parkeerplaats staan. Ik wist dat het haar auto was, want ik had er in het verleden zelf in gereden. De auto stond tussen de felwitte strepen op het gitzwarte asfalt, en dan begreep ik dat zich in dat gebouw iets mysterieus afspeelde waar ik nooit iets van zou komen te weten.

Ooit ben ik met die auto naar L. gereden nadat ze op haar looprondje over een bospad een ganzerik moederziel alleen had zien zitten. Dat was in het voorjaar van 2014. Ze belde of ik kon helpen het zielige gansje te vangen. Ik stapte in de auto en trof haar bij de beek, die hoog stond met smeltwater. L. ging stroomafwaarts staan terwijl ik het pluizenbolletje probeerde te pakken, maar hij peddelde naar het midden van het snelstromende water en dobberde weg als een badeendje in een borrelende jacuzzi. Hij zou zo langs L. zijn gedreven, als ze hem niet terwijl hij voor haar langs dreef op miraculeuze wijze met haar jack had opgescheept. Ik tril nog bij het idee wat er met dat diertje zou zijn gebeurd als ze hem niet te pakken had gekregen. Hoe had hij zich moeten redden, een handvol geel dons in de gezwollen, kolkende maalstroom van Rattlesnake Creek?

De vrouw van de vogelopvang – dezelfde die me jaren

later met Two-Step zou leren omgaan – legde mij en L. uit hoe we de ganzerik moesten verzorgen tot we hem in de natuur konden uitzetten. Uitzetten betekent in feite dat je de vogel opkweekt tot hij sterk genoeg is om naar zijn natuurlijke omgeving terug te gaan. Wij waren daar niet gerust op, want hij was nog zo jong en hij at niet van het kommetje Cheerios dat we hem voorzetten. Maar de vrouw van de vogelopvang zei: ‘Week de Cheerios maar in een bakje water.’ Dat was het ei van Columbus, want zodra we dat deden, begon de ganzerik te eten. Om een vogel te helpen hoeft je alleen maar als een vogel te denken.

Two-Step zat nadat ik hem had gevonden bij voorkeur op mijn hoofd, het gansje nestelde zich juist het liefst in mijn oksel. Ik vermoed dat hij me voor een gans aanzag en mijn oksel als zijn moeders vleugel, de ideale plek om te schuilen en warm te blijven, samen met zijn broertjes en zusjes. Zijn gewriemel onder mijn arm voelde prettig, het kietelde een beetje. Toen mijn oksel niet meer naar zijn zin was, waarschijnlijk omdat hij doorkreeg dat ik geen gans was, probeerde hij bij L. onder haar oksel te kruipen, en dan giechelden we allebei. Een babygansje kan een hoop liefde opwekken in een kamertje met alleen een kartonnen doos, een rode lamp en een kommetje Cheerios.

De volgende dag wilden L. en ik de ganzerik in een buurtvijver uitzetten, maar dat ging niet zonder slag of stoot. De vrouw van de vogelopvang had gezegd dat we het gansje het beste in de buurt van een ander ganzengezin te water konden laten. Dan vond het vanzelf een plekje tussen de andere kleintjes en zouden de ouders het aanzien voor hun eigen jong. Maar om een of andere reden wilde het eerste ganzengezin dat we op het oog hadden niets van ons ganzerikje weten. Het peddelde hoopvol naar het gezin, maar de

ouders lieten hun scherpe ganzentanden zien en joegen het aldoor weg met een gegak dat klonk als een rij boos toeterende auto's. Nu eens rende ons gansje bijna letterlijk over het water (heel indrukwekkend), dan weer dook hij met ingeklapte vleugeltjes onder en schoot als een gele torpedo weg (nog indrukwekkender).

Even later dook hij weer op en dobberde terug naar het ganzegezin om nog een poging te wagen, maar hij werd steeds weer weggejaagd. Bang en uitgeput dreef hij rond in het midden van de vijver. Misschien voelde hij dat het zijn lot was om alleen te blijven, gedoemd om het vol te houden tot hij door een buizerd of iets anders rampzaligs werd weggerukt.

Ik was zo nijdig op die andere ganzen dat ik besloot het water in te gaan (ik had mijn waadbroek nog aan) en het ganzerikje (nogmaals) te redden. Ik waadde en spetterde naar hem toe, waarbij ik allerlei fauna liet schrikken, onder andere zwermen vogels die als vuurpijlen uit het hoge moerasgras de blauwe lucht in schoten. Toen begon een of andere ouwe vent me vanaf het pad uit te foeteren. Ik bel de politie, riep hij. Ik had het voorgaande etmaal geen oog dichtgedaan om met de vrouw die ik liefhad dat gansje in leven te houden, dus was ik allesbehalve zen, mijn goedkope plastic waadbroek liep vol met water en nou wou die nurks, die waarschijnlijk een duif een rotschop zou verkopen als die hem voor zijn juchtlere instappers kwam, de politie bellen? Enfin, om het ondiplomatiek te zeggen, ik was niet in de stemming om me door die eikel te laten fucen. Misschien heb ik zelfs iets geroepen in de trant van: 'Val dood, zeiksnor!' Maar als ik heel eerlijk ben: hij probeerde alleen die doorgedraaide vogelpester de vijver uit te krijgen.

Maar L. en ik gaven het niet op. Het was per slot ons gansje. En kijk, nog een wonder! Net op het moment dat L. hem voor de tweede keer uit het water viste, brak er een zonnestraal door de wolken heen.

We brachten hem naar de overkant van de vijver, waar een ander ganzengezin op de oever zat. Toen we kwamen aanlopen, waggelden ze het water in. We zetten onze ganzerik in het ondiepe water en hij peddelde er meteen vandoor, tot hij evenwijdig was met de sliert ganzeriken in het kielzog van de ouders. Hij sloot als laatste aan, maar het was meteen duidelijk dat hij welkom was en dat hij zijn plek gevonden had.

De zomer daarop ging ik na een zware dag bij de vijver kijken of hij er nog was. Ik ging op de aflopende oever zitten, niet ver vanwaar die ouwe zeur had gesuggereerd dat de politie me onder handen moest nemen. Ik zag meerdere groepjes ganzen voorbijpeddelen en had het idee, al wist ik het niet zeker, dat ik hem zag. Ik volgde hem een tijdje op zijn gang door het water. ‘Ha ouwe makker,’ zei ik hardop. ‘Een jaar geleden zocht je nog troost onder mijn arm.’

De verwarring waarmee mijn hoofdpijn gepaard gaat kan soms een voordeel zijn. In dichte mist zie je alleen dat ene. Je kunt je richten op dat kleine gansje en de vrouw die hem had gered. Je kunt een plat voetje met zwemvliezen in je handpalm voelen en het lange losse haar van de vrouw die je liefhad langs je wang voelen strijken terwijl je opkijkt naar de avondhemel.

Op dat tweede avondommetje, toen ik L.’s therapiepraktijk passeerde en de duif niet op het dak zag zitten, kwam ik langs het gele draaihek midden in Hickory Street dat op

honkbaldagen dwars gezet wordt om auto's (een invasieve soort) uit de buurt te weren.

Op de paal waarop het hek draaide zat een duif. Het was vast dezelfde. Hij stond op één poot en keek me recht aan. Volgde hij me of zo? Hij had een heel aparte blik in zijn ogen, een blik van vertrouwen, alsof we elkaar al jaren kenden.

Het was zo'n bijzondere ervaring dat ik, natuurlijk ook door mijn migraine-wattenhoofd, het idee kreeg dat iemand een zorgvuldig uitgedachte grap met me aan het uithalen was.

Net als de avond ervoor liep ik naar de duif toe, maar ditmaal verroerde hij zich niet. Ik bleef ongeveer een meter van hem af staan en zei iets als: 'Zo, ben je er weer?' Hij bleef rustig staan, alsof hij aanstalten maakte om iets te zeggen. Ik wilde blijven, maar dat ging niet, want ik kon elk moment mijn maaginhoud eruit gooien. Ik ben zo snel mogelijk naar huis gelopen en in bed gecrasht.

De derde avond dat ik de duif zag voelde ik iets in mijn binnenste verschuiven.

Net als de vorige keer zat hij op het dak van de therapiepraktijk. Terwijl ik omhoogkeek en hij op me neerkeek dacht ik: ik heb een rol te vervullen in jouw leven.

Ik voelde me ietwat bezwaard toen ik de parkeerplaats opliep. Dit was immers L.'s terrein, en ik had het idee dat ik daar binnendrong. De parkeerplaats was verlaten, de zon ging bijna onder (maar ging gelukkig schuil achter de nieuwbouw van Old Sawmill District) en het werd merkbaar koeler. Ik ging voor het gebouw op mijn knieën zitten en riep de duif omlaag. Volgens mij zei ik iets als: 'Kom dan, duif.'

En hij kwam nog ook.

Hij had moeite met vliegen; hij wiebelde als een aangeschoten Spitfire die na een luchtgevecht probeert te landen, maar kwam vrij dicht bij me op het groene gras neer en hupte even door op zijn goede poot. Steeds kwam hij wat dichterbij en hupte dan weer weg. Het leek alsof hij iets wilde: eten, vermoedde ik. Omdat het al donker begon te worden, rende ik naar huis, waarbij ik mijn hoofd zo stil mogelijk hield om het migrainemonster niet uit zijn slaap te wekken. Thuis zocht ik in de keukenkastjes naar iets wat een duif lekker zou kunnen vinden. Ik trok de laatste crackers uit het pak, rende terug naar waar ik de duif had achtergelaten en keek ongerust om me heen. Was ik te laat? Ik zocht overal, maar zag hem nergens. Misschien had ik harder moeten lopen. Misschien had ik niet goed begrepen dat hij op de grond gevaar liep. Er was vast iets met hem gebeurd en dat was mijn schuld.

Maar toen zag ik hem! Hij was weer naar het dak gevlogen. Hij hupte naar het uiteinde, daalde in een zweefduik omlaag en landde aan mijn voeten. Ik ging op mijn hurken zitten, verkruiemde een paar crackers en strooide die over het gras. En hij begon te eten.

Van mijn arts had ik geleerd dat mijn terugkerende flauwtes – en dan heb ik het niet over in zwijm vallen als een dame in een oude zwart-witfilm – onder andere veroorzaakt werden door een verstoorde zout-vochtbalans. Omdat de duif flink wat zout crackerkrum had opgepeuzeld en ik vermoedde dat hij wel dorst zou hebben, liep ik naar een plas water midden op de parkeerplaats, en hij hupte achter me aan. Hij stak zijn snavel in het water en begon te drinken. Ik strooide nog wat kruimels op het asfalt en die at hij ook op, en daarna dronk hij opnieuw, en toen was er

alleen nog ik en die duif en de invallende duisternis en mijn gedachte: wat nu?

Ik begreep nu dat de duif er veel slechter aan toe was dan ik me twee avonden eerder had gerealiseerd. Zo slecht dat hij het misschien niet ging redden. Ik herkende zijn blik van de angstige vogels die mijn moeder en ik vroeger opvingen. En dus liet ik hem beslissen wat het beste voor hem was.

Ik maakte een kommetje van mijn handen, als een nestje, en stak ze, met mijn ellebogen steunend op het asfalt, uit naar het hulpeloze dier. Hij hield zijn kop een beetje schuin, zoals vogels doen als ze het niet helemaal snappen, en toen hupte hij zonder te aarzelen in mijn uitgestoken handen. Niet-tamme dieren springen doorgaans niet zomaar op je toe, maar dat gebeurde dus wel, en in die bizarre coronatijd leek dat eigenlijk helemaal niet vreemd.

Ik kwam overeind en stopte hem in mijn jack, tegen mijn warme lijf aan. Ik liep snel met hem naar huis en maakte een zacht plekje voor hem in een kartonnen doos, precies zoals mijn moeder en ik zo vaak hadden gedaan. Ik zette een theekopje met water en een cracker bij hem neer en ging naar bed. Voor het eerst sinds het begin van de pandemie was ik niet alleen in mijn huis.

Vanaf het moment dat Two-Step bij me introk volgde hij me als een schaduw. Eind mei 2020, toen de esdoorns in mijn straat uitliepen, liepen we samen ons rondje door de buurt, althans, Two-Step hupte naast me mee. Ik kan je honderden verhalen vertellen over Two-Step: 'Man leert vogel vliegen', 'Duif wordt door auto aangereden', 'Duif vraagt hulp bij het baden'. Maar het is al laat. Het lukt niet meer om het verhaal in mijn hoofd te bewaren, dus moet ik nu maar even mijn mond houden.